

FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie: $\frac{1}{4}$ an fl. 1.50; 1 an fl. 6
În România: $\frac{1}{4}$ an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 2/14 Iunie 1891

Nr. 22

Ghiță Cătănuță.*)

Din colecțiunea de cântece vechi românesce a domnului
Ioan Pop Reteganul.

Pe culmița dealului,
Dealului Ardealului,
Plimbă-mi-se prin colnic
Ghiță Cătănuț voinic.
Și cu dalba mândra lui
Pe sub umbra codrului,
Călăresc pe călușei
Încărcați cu gălbinei;
Foaie verde de stejari!
Cu doisprece lăutari,
Care Ghițul îi avea;
Nici unul nu-l mulțamea.

Frunză verde viorea!
Dragă, mândruța mea!
De când Ghițul te-a luat,
Nici un cântec 'i-ai cântat;
Ci îmi cântă, mândra mea!
Ear' mândruța îi grăia:

„Ghițule, draguțul meu!
„Bucuros ți-oi cânta eu:
„Dar' al meu glas femeesc,
„Seamănă a haiducesc,
„E puternic la cântat,
„Se aude 'ndepărtat“.

Când așa ea cuvânta,
Începuse a cânta;
Munții se cutremura,
Vălile îmi răsuna,
Ape răci se turbura,
Luncile se 'nfiora,
Grăurușul amuția.
Și glasul când își urca:
Căpaci, ramuri se mișca,
Frunțele pe jos pica,
Inima de om seca.

*) În colecțiunea de „Poesii populare ale Românilor“ de Vasile Alexandri (1866), subiectul acesta e cântat în cântecul „Păunașul Codrilor“ pag. 25 și în „Vidra“ pag. 97, ear' în culegerea de „Poesii populare române“ de G. Dem. Teodorescu (1885) îl aflăm în cânteculele mai dezvoltate și cu mai multe amănunte: „Ghiță Cătănuță“ dela pag. 626 și 631. Varianta această din urmă e luată din „O ședetoare la țeară sau povestea lui moș Albu“ a lui Anton Pan. Altă variantă se află tot sub numirea de „Ghiță Cătănuță“ în colecțiunea dlui T. Burada; apoi sub numele de „Viță Cătănuță“ în colecțiunea dlui N. A. Caranfil și în colecțiunea dlui S. Fl. Marian sub numirea „Tudor“. Varianta dlui P. Reteganul, culeasă în valea Hațegului, seamănă mai mult cu cea din „povestea lui moș Albu“ a lui A. Pan, dar' are și câteva variațiuni particulare.

Cătănuț o 'mbărbăta
Și frumos așa-i grăia:
„Cântă-ți, mândro, cântecul,
Că 'mi drag ca sufletul“.

Pe-apa riului în sus
Numele ei era dus,
Unde locuia Gruian,
Gruian Pazavan Codrean.
Audiind mândra cântând,
Dealuri și văi răsunând,
La Cătănuț alerga
În drum și așa-i grăia:
„Ghiță, Ghiță Cătănuț!
Nu pot ca să te mai cruț.
Ce cați pe moșia mea?
Că eu sânt stăpân pe ea.
Ce te plimbi prin ea cântând,
Ivoarele turburând,
Livețile încurcând,
Și fâneațele călcând?
Ori pe mândra vamă dă'm',
Ori să stai să ne luptăm,
În săbii să ne lovim,
Unul din doi să murim.
Și care va rămâne
El pe mândra să o ia“.

Ear' Cătănuț răspundea
Și către Gruia grăia:
„De luptat ne vom lupta,
Dar' eu vamă nu 'ți-oiu da“.

Așa dac'au cuvântat
La luptă s'au apucat:
Se luptară într'o di
Pân' ce soarele sfinți.
Dar' în timpul de luptat
Rea ispită s'a întemplat.
Ghițului, care-i păsa
Să-și scape mândruța sa,
Bréul 'i-se descingea
Și el mândrei îi dicea:

„Mândro, lasă calu 'n frîu
Și 'nnoadă-mi pustiul bréu,
Că-mi pune capul Codrean,
Al meu și al tîu dușman“.

Ghițul când ei îi grăia,
Ea în est mod răspundea:
„Cari pe cari îți birui
Tot un bărbătel 'mi-o fi“.

Cătănuț când audiă
La Gruia se repeția,

Paloșul își învîrtia
Prin Gruian îl petrecea,
La pămînt că 'mi-l trîntea,
Între morți îl trimitea
Și-apoi calu-ncăleca
Și la tările 'n grab pleca,
Mielușei grași alegea,
Îi junghia și-și frigea,
O ploscă de opt oca
Cu vin bun 'și-o încărcă
Și la masă s'aședă,
Cu dalba mîndruța sa.

Mîncînd cătră ea grăia:
„Ține vin din mîna mea,
Că de astăzi încolea
Au îi bea, au nu-i mai bea.
Eu ast-vară am muncit
Nouă clăi de fîn am cosit,
Dumnețeu dragul a vrut,
La opt vîrfuri am făcut,
Numai una 'mi-a remas
Să-î fac vîrf în acest cias“.

Acestea dacă grăia
Pe mîndra de plete ia,
Scoate paloșul lucios
Și-i rîtează capul jos.
Și deasupra clăii sus
Ca să-î facă vîrf 'l-a pus:
Trupul bucăți îi făcea
Și la soacră-sa'l ducea:
„Ține maică“, îi dicea,
„Bagă, fierbe în ulcea
Și pune a ospêta,
Că este chiar fata ta,
Care o ai rîsfățat
Și crescere rea 'i-ai dat,
Că pre câți îi va zări
Să vrea toți bărbați a-î fi!“

Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De **Ernst Eckstein**. — Traducere din nemțesce.
(Urmare).

Acontios așteptă în febrilă nerăbdare, să fie dimiși supușii preotului. Apoi îl conduse Clitifon în lăuntru, unde Melanip îl primî cu un zimbet fin. Acontios înțelese îndată, ce va se însemneze acest zimbet. El îi vesti, că Melanip îi citește de pe frunte păsul, care-l aduse aici; însemna, că Melanip prevăduse această vizită.

„Fiule“, începî el, vîdînd că Acontios nu trece preste o gîngăire perplexă, „îți mulțumesc, că mă privești ca pre prietenul și pre părintele tîu. Nimic nu-î causează omului mai înaintat în vîrstă o mai mare fericire, decît a arêta tînerului calea cea adevărată și a-l feri cu îngrijire de cele, de care odinioară se împedecă el, cel mai bêtrîn, sau preste care chiar a cădîut. Vrei să 'mi-te mărturisesci, Acontios? Vrei. — Prin aceasta a devenit superfluă mărturisirea cu graiul. Tu iubesci pre Cydipe, fiica lui Charidemos“.

Acontios apucă mîna venerabilului bărbat și 'i-o sărută. Nu era în stare să rostească un cuvînt.

„Da, fiule“, continuă Melanip, „cunosc de cîteva sêptemâni secretul tîu. Din ușa casei mele și din peristilul (pidvorul) templului am observat cum tu, asemenea vîntătorului, care pîndesce un vînat nobil, te furișai împregiurul casei Archontei. Te-am vîdît luîndu-te pe urma lecticei, — și cînd te apropiai, vedeam pe fața ta vîpaia Afro-ditei. Atunci m'am legat înaintea țeilor nemuritori, a-ți veni într'ajutor, pentru-ca vieța să nu 'ți-se străcoare și ție lipsită de bucurie, ca și mie; căci înțelesei prea bine: ceea-ce ție îți agită inima cu atîta puterc, este adevăratul, purul, neperitorul amor, care te face nefericit sau îți procură o nespusă fericire“.

El tăcî. Nuorul unei meditațiuni profunde îi umbrî fața. Apoi continuă:

„Că tocmai Cydipe este, pre care tu, fiule, o iubesci, oh, ce mult mă 'ncîntă și cum îmi duplică consimțirea cu soartea ta! Să scii, Acontios, — în aceste momente e îngăduit să 'ți-o mărturisesc, căci adevăratul și curatul amor face din tîner bărbat matur, — să scii, fiule, că Cydipe este întru toate după chipul și asemnarea rîposatei sale mame Thoosa, și această Thoosă a fost lumina vieții mele. Ca un tîner sărac venii din Atica la Milet. La sêrbarea de primăvară a Afro-ditei vîdîi pre Thoosa în templu și la vederea ei vîpaia unei pasionate iubiri mă cuprinse. Ea rîspunse cu asemenea iubire pasionată. În sanctuarul țeitei jurarăm a nu ne despărți, cât vom trăi, unul de altul; fără temeri și fără griji priviam în viitor ca copîii ceî fericîți. Tatăl Thoosei însê, severul și îngâmfatul Archontă Creon, își bătî joc de pețirea cerșetorului, și sili pre sficioasa Thoosa a da mîna lui Charidemos, următorului lui de mai tîrdîu în oficiu. Thoosa voia să-și iee vieța; numai iubirea cătră mamă-sa, care fără a isbuti se dase în partea noastră, o rețînî dela pasul desperat. Un an după cununie dărui soțului ei o fiică și apoi murî. Această fiică este Cydipe cea bălae“.

„Curioase simțiri deșteaptă în mine istorisirea ta“, țise Acontios după o lungă paușă. „Dacă Cydipe în adevêr este după chipul și asemnarea rîposatei sale mame, ce trebuie să fi suferit tu, venerabilul meu protector, cînd o ai perdut! — Și acum îndată după această întristare pentru soartea ta dureroasă mă cuprînd porniri egoiste, pentru care Joe se va îndura să dee iertare celui cu inima plină de dor nemărginit. Eu îmi țic, că cu cât mai amare au fost suferințele, ce ai îndurat de dragul iubitei tale Thoosa, cu atît mai mult vei fi aplecat, a-'mi acorda din toate ale tale puteri spriginul tîu puternic în lupta pentru Cydipe“.

„În adevêr, așa este“, replică preotul Afro-ditei. „O consider ca o anume întocmire a providenței, că tocmai eu sînt ales, să mă întrepun pentru tine și astfel să îndreptez earăși, ce o

soarte răuvoitoare a păcătuit în contra maiestății lui Eros celui atotstăpânitor. Precât cunosc eu pre Cydipe, — adevărat însă, că nu o cunosc, decât din vorbele lumii, — se poate prevedea, că lupta pentru dînsa va fi mai norocoasă, decât cea pentru Thoosa, se înțelege, în presupunerea, că Cydipe te iubesc. Precând Thoosa era blîndețea și supunerea întrupată, care toate le suferă tăcînd, Cydipe are în caracterul seu ceva din rigiditatea tatălui și bunicului seu, — tocmai de ajuns, pentru a o face statornică și hotărîită, fără vătămarea grației femeesci. Singurul lucru în adevăr important în întreg planul strategic este dobîndirea iubirii dînsi. Cu educațiunea sa distinsă și din copilărie dedată la bogăție și strălucire, ea a putut să privească de mult așa pentru sine, cu plăcere la sculptorul cel sărac, fără-ca cu toate aceste să fi cugetat măcar o singură dată la puțința unor legături conjugale. Dar' și această complăcere tăcută ajunge pentru acum, și că ea există, despre aceasta am eu cele mai neîndoelnice dovezi“.

„Prietenul meu! Părintele meu iubit! Ce fericire nespasă îmi pricinuesci! N'a fost dar' o nălucire, ceea-ce m'a cuprins mai adinea-ori, când Charidemos a cercetat atelierul meu dimpreună cu adorata sa fiică? O, spune, spune!“

„Lucrul e simplu și n'are trebuință de o expunere pe larg. Clitifon și-a îndatorat pre confidenta Cydipei prin diferite servicii, și din gura ei a aflat el aceste. Evlavia tăcută, cu care o urmăria, vîpăia trădătoare a privirilor tale, dorul ferbinte, ce nu se putea ascunde și earăși sfieala și rezerva ce-ți impuneai, — toate aceste au atras mai întîi luarea aminte a Cydipei asupra-ți, apoi i-au stîrnit simpatia pentru tine, și deoarece ce tu, prelîngă toată modestia feciorească, care te distinge, ești ca chip asemenea unui Ares în toată vigoarea tinereții, nu este mirare, dacă privirile ei profunde se opresc mai cu plăcere asupra ta, decât asupra lui Conon cel smolît, care de luni de zile înzadar se trudește să-i dobîndească mâna. Acum mai aud, că ea a cercetat chiar și atelierul tîu! Aceasta confirmă spusele lui Clitifon, și totodată și presupunerea mea, că cel puțin pentru acum, — dacă pot se țic așa, — ea privește lucrul mai mult din punct de vedere teoretic. Ea a venit pentru a pute privi în fața tinîrului Acontios, întocmai precum te urci pe o colină, dacă vrei să te bucuri de privelisea asupra mării. Jocul reflexelor luminei pe valuri desfată, jocul unor simțiri atît de caste și fragede pe trăsăturile unei fețe învăpăiate desfată și mai mult. Ea se simte măgulită prin confuzia ta, și cugetul, că acela, care o admiră, este un june frumos și sdravîn, și prelîngă aceste un artist genial, îi pricinuesce o nespasă plăcere. Mai departe nu merg reflexiunile pentru acum; dar' pragul, care o astfel de dispoziție o desparte de adevărata

iubire, este foarte îngust, și dela tine va atîrna, ca trecerea să se facă repede și hotărît“.

„Ce pot eu să fac?“ bîlbăi Acontios extasiat de fericire.

„Ceea-ce-ți voiu spune eu, când va fi sosit timpul. Pentru acum nădăjduesc și trimite rugăciuni Afroditei, ca se încoroneze cu succes planurile, ce de sîptemâni le urzesc eu în favorul tîu. Ideea mea este originală și îndrăzneată, și cine ar judeca lucrurile numai după aparență, ar pute să țică, aflînd că eu sînt urzitorul acestui plan, — că așa ceva nu se potrivește cu demnitatea unui preot al Afroditei. Da, mărturisesc, Acontios: vorba e de o stratagemă, prin care să surprindem pre frumoasa fecioară, — dar' în cele din urmă ea ne va mulțumi din inimă, deoarece ce nevinovatul laț, în care voim să o încurcăm, îi va servi ca sprigin în lupta în contra voinței tatălui ei. Astfel, în adevărutul înțeles, eu lucru pentru ea, nu în contra ei. Numai pentru a încungiura explicările sinistre ale acestei lumi nechibzuite, doresc, ca să nu se scie, cine e urzitorul planului: față cu țeița însă, în al cîrei serviciu mă aflu, sufletul meu se simte fără vină, pentru-că de cînd e lumea, în afaceri de amor ori-ce mijloc, care nu vătămă drepturile altuia, ne este permis, ba sîntem chiar datori să-l folosim“. Este voia țeiței, ca două inimi, destinate una pentru alta, să fie împreunate, și unde preotul ei încearcă să promoveze această cea mai înaltă fericire a celor muritori, acolo el dă numai cinstea cuvenită atotputerniciei vecinice a legilor ei“.

„Și nu poți spune chiar de pe acum, ceea-ce ard de nerăbdare să știu?“

„Am însumi să-mi mai trag seama cu unele amănunte. Aibi răbdare, fiule! Află atît pentru acum: marea sîrbătoare de primăvară a țeiței are să fie, după-cum sper, și sîrbătoarea de primăvară a amorului tîu fericit. În templu, unde odinioară vîđui pre Thoosa, vei dobîndi mâna Cydipei, dacă sfinte și inviolabile mai sînt jurămintele, cu care se leagă cineva înaintea divinei Afrodite. Până atunci silesce-te, a-ți asigura și mai mult simpatia Cydipei și a-ți atrage bunăvoința tatălui ei, pentru-ca cel puțin atunci să se deie învins, cînd Afrodita însași va vorbi în favorul tîu“.

„Ce vei fi avînd de gînd?“ țise Acontios emoționat. „Bine! voiu rămîne în așteptare, pînă mă vei striga, pînă vei roști cuvîntul, care să-mi explice enigma ta“.

Bărbatul și tinîrul se îmbrățișară. Cu inima plină de fericire părăsi Acontios casa preotului. Melanip se aruncă, ca obosit, pe o laviță de odihnă și-și răzîmă capul în mâni.

„Aceasta va fi rîsbunarea mea, Charidemos!“ țise el monologisînd; „și tu va trebui cîndva să-mi conțedi, așa cred, că nobilă a fost această rîsbunare. În adevăr, Melanip, care acum se încumete a-ți aduce ca ginere în casă pre un artist,

binecuvântat de zei, în virtutea puterii ce 'i-o dă zeița, ar fi putut să peardă pre Cydipe și să o deosească pentru totdeauna, făcându-o soția unui depravat, dacă ar fi și acum încă stăpânit de emoțiile aceluși timp amar și dureros de odinioară! El ar fi putut să întocmească lucrurile de așa, ca Conon să fie designat de cel-ce are să urmeze în dignitatea de Archontă, și că legătura conjugală cu Cydipe a următorului său în diregătorie, chiar în contra antipatiei dînsei, să fie proclamată de adunarea gerusiei ca o recerință a resoanelor de stat! Dar' nu, nu așa! Fiica Thoosei să fie fericită! Pre tine însă te iert, de dragul ei, pentru intrigile josnice, prin care ai eșit învingător!“

În vreme-ce preotul stetea astfel absorbit de gândurile și contemplațiunile sale, Acontios grăbi cătră mahalaoa de vest. Avea trebuință de singurătatea camerei sale; sgomotul stradelor și imbulzeala pitorească a oamenilor îl plictisia. Prea dintr'odată 'i-se schimbase soarta; prea repede se făcù trecerea dela renunțarea lipsită de orice speranță la cea mai plăcută încredințare, ca să nu aibă trebuință de câteva oare de reculegere spirituală.

Cufundat cu totul în visurile sale de fericire, dete la o parte perdeaoa dela ușa atelierului și întră. El aruncă mantaoa preste un scaun și apoi se îndreptă cu o privire distrasă spre Charitida aproape terminată, când un plâns înecat îl făcù se tresară înspăimântat.

Se întoarse repede.

După masă, în unghiul cel mai îndepărtat, ședea Neaira îmbrățișându-și genunchii și cu fața plecată spre pământ.

„Tu aici?“ întrebă Acontios uimit.

Ea își ridică fața scaldată în lacrimi. „Da, eu, Acontios“, replică ea cu o liniște îngrozitoare. „Luni dearîndul am fost oaspele acestui atelier, și atunci erai prea mulțumit: este acum doar' o necuviință atât de mare, dacă în absența ta am intrat eară aici, pentru a mă transpune încă odată cu gândul în acele zile fericite? Sciù, că toate au trecut“.

„Tu plângi, Neairo?“

„Și de ce n'ăși plânge?“ continuă ea în același ton. Totuși se observa și mai aievea, că această liniște plină de devoțiune era numai prefăcută. „Plânsul îmi mai ușorează mie peptul chinuit; ear' pre tine nu te conturbă. Sau doară m'am bocit și 'mi-am rupt hainele?“

„Nu vrei să te scoli?“ dîse Acontios confus. „Uite, haina ta frumoasă albastră, — 'ți-o mardăresci de varul păretelui...“

„Ține-ți pentru tine această îngrijire“, îi curmă ea vorba cu violență. „Pre mine mă calci în picioare, ca pre un fir de iarbă veștedă, și te îngrijesci, ca o babă, de varul de pe părete! Ce-'mi pasă mie de aceste sdrențe miserabile? Dar' acum

pentru ultima oară vreau să-ți spun oblu 'n față, că nu sufer în tăcere să mă tradezi!“

Ea sări drept în picioare. Cu ochi fulgerători se puse în fața lui.

„Să te tradez eu?“ repetă el hesitând.

„Da, da! Numai nu te prefacă și nu juca pre uimitul! Consciența ta cea rea totuși 'ți-se zugrăvesce în fața-ți palidă. Cutează, dacă poți, să tăgăduesci, că dintru început ai umblat să-mi dobândești simpatțiile, că m'ai făcut se cred.... Dar' ce mai vorbesc? Ori-ce așa dîce, sînt vorbe 'n vînt!“

„Ce te-am făcut să crești?“ întrebă Acontios cu serioșitate.

„Că mă iubesci! Că voiesci să-mi cei mâna!“

„Ai nebunit. Când ași fi...“

„Taci!“ îi curmă ea vorba cu mânie. „Când ași fi... Tocmai asta-i! Dacă tu te-ai fi purtat față de mine ca și toți ceialalți, ca și Conon, care-'mi dete scule, ca și Oloros, care-'mi fura sărutările cu deasila, atunci ași fi sciut, că pentru Acontios sînt o jucărie netrebnică, drept care voi, bărbații, priviți pre o față ca și mine! Dar' fiindcă m'ai întimpinat în mod cinstit și totuși plin de iubire; fiindcă te-ai uitat la mine cu priviri, ca-și-când ai voi să-mi smulgi inima din pept, și totuși nu ai vătămât nici-când cea mai severă bunăcuviință, trebui să cred, că adevărată iubire era, ceea-ce tu simțiai pentru mine. Și așa a și fost, pre toți zei, până-ce nu veni cea amăgitoare proclată, ca să 'mi-te răpească. Nu te sfi, Acontios! Aibi atâta curagiu și onestitate, de a-'mi spune adevărul, curatul adevăr!“

„Neairo, te înșeli! Oh, de ai sci, ce durere îmi pricinuesci cu vorbele tale; de ai putè se ghicesci... Fii cu minte, Neairo! Nu te pot vedè plângend, — 'mi-se rupe inima“.

„Totuși dar' mă iubesci!“ dîse ea cu patimă. Șiroae de lacrimi îi inundau fața. „Da, mă iubesci; dar' pe ceeaaltă o iubesci și mai ferbinte! Și pentru aceea eu să mă sting, precând tu tot nu vei ajunge, la ce țintesci în orbia ta! Ascultă, Acontios, ce-ți voi spune acum...“

„Mai târziu, Neairo. Acum ești prea iritată, pentru-ca să-ți poți da seama de vorbele ce vorbesci“.

„Sciù foarte bine, ce vreau. Între două lucruri ai să alegi: între iubirea mea nemărginită și între ura mea neîmpăcată. Sau sînt mireasa și soția lui Acontios, sau vrășmașa lui de moarte. Și îți jur: mai cu credință îți voi fi ca vrășmașe, decât ca soție, urmând impulsului indignațiunei profunde și răsbunării neadormite! Mă 'nțelegi, Acontios?“

Acest ton plin de ură îl desmeteci.

„Tu alegi un nefericit mijloc, pentru de a deștepta în cineva iubire“, dîse Acontios: „Amenințările“.

„Da, amenințările, pentru-că vîd, că aici cu binele și cu gingășia n'ajungi la nimica. Ca un tâlhar te-ai purtat față de mine, ca un hoț ne-
trebnic: și acum încă îți mai bați joc de mine!“

„Nu-mi bat joc de tine, dar' nu pot suferi, ca tu să mă însulți. Numai descreerarea ta mă opresce, — altcum...“

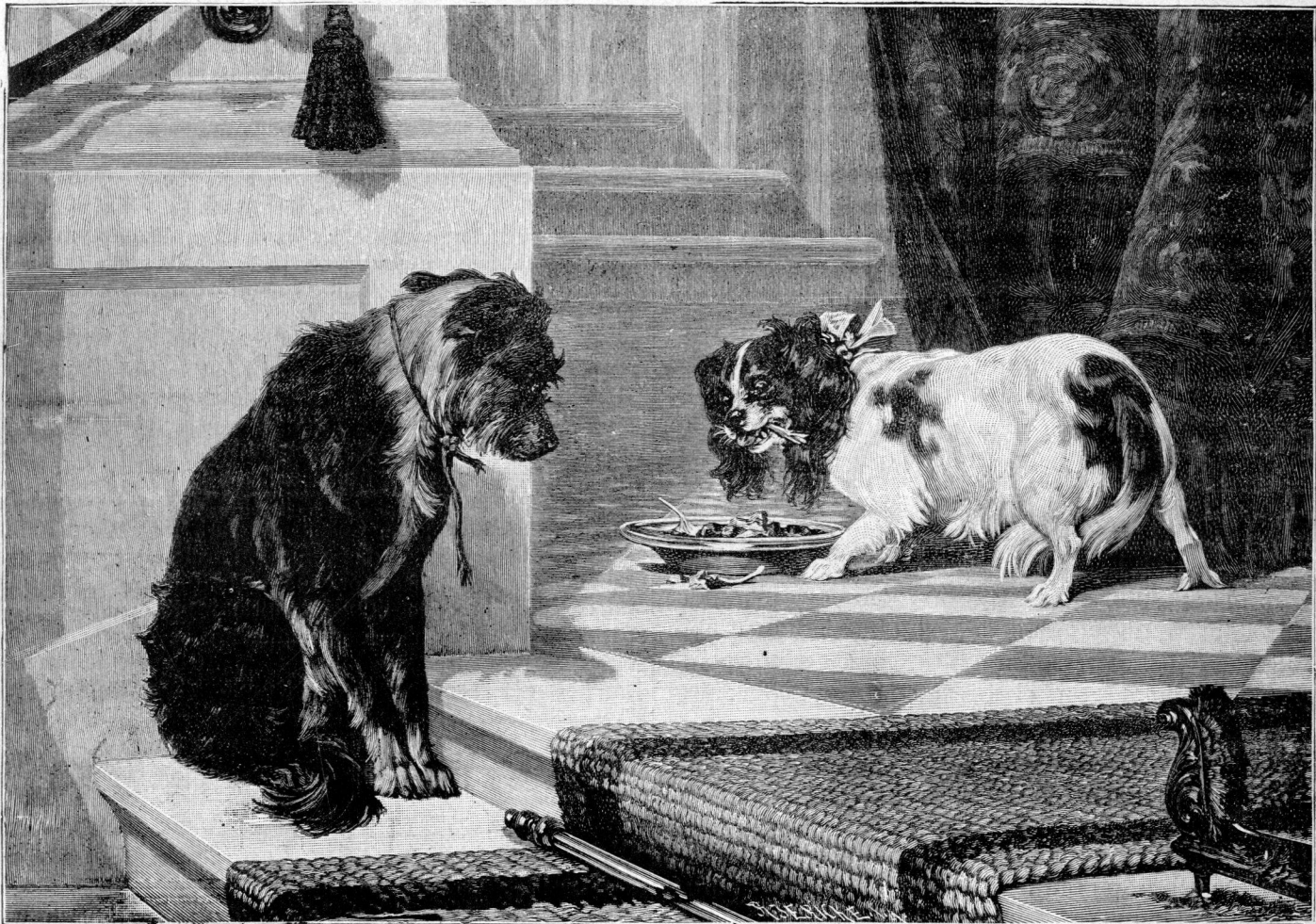
„Ce?“ răspunse Neaira, îngălbenind. „Vorbesce, fără rezervă!“

„Altcum ar trebui se rog pre Neaira cea odinioară atât de blîndă, se părească această odaie, pentru a nu mai pune nici-odată piciorul într'însa“.

„Despre asta, poți fi sigur, scumpul meu!“
dise ea cu un rîs plin de dispreț. „La așa ceva nu se va dejesi Neaira nici-odată. Dar' una s'e o scii: cu toate apucăturile amorului și cu toată protecția celor mari și puternici, care îți vor sta în ajutor, cât eu voiu trăi, tu nu vei ajunge în posesiunea alesei tale, nici chiar atunci, când Charidemos ar comite nebunia, s'e-și arunce flica sa de gîtul unui pribegit ficior de rotar“.

Și dîcînd aceste, eși repede din odaie.

„S'e nu cređi!“ dîse Acontios, uitându-se în urma ei. „Acum înțeleg presimțirea curioasă ce avui la prima întîlnire cu ea. E un demon,

Avut și cerșetor.

această Neairă. Cât de bucuros 'i-aș fi ramas un prieten recunoscător, dar' după toate aceste voiu face bine, s'e mă feresc precît se poate din calea ei“.

V.

Prima decadă a lunei Elafobolion se începuse în fine. Orașul Milet mișuna, ca în toți anii, de numeroși străini, sosiți din apropiere și din depărtare, parte din trebuință religioasă, parte din plăcere pentru strălucirea ceremoniilor deosebite și pentru viața voioasă și plină de desfătări. Mai ales Piața principală și Strada Portului primiau prin ei o privesce cu totul deosebită. Matroane vrednice, care aveau intenția de a implora

harul ștei asupra capului unei iubite fiice; fețițe abia îmbobocite, care credeau că ale lor rugăciuni, ca mai ferbinți și mai cu ardoare, vor av'e o măi mare putere, decăt ale părinților, tineri frumoși și viguroși, care nu aveau scopul se facă rugăciuni, ci s'e se desfeteze; etere din Andros și Cypru, bogat împodobite cu scule de aur; apoi un număr de bărbați de cele mai diferite condițiuni, doritori de distracțiuni, — toată această lume venia aici în Miletul cel strălucit. Chiar și barbari din țeara Sciților, Persi cu ochii negri, cu pantaloni din damast și cu tiară țuguită, Egiptieni înveliți în mantale largi și neguțetori din Campania și din Brutiu puteai ved'e prin mulțime.

În ziua cea d'ântei de sârbătoare, în care se făceau tot felul de pregătiri, conducturi publice, dar' apoi și simposii luxurioase, la care oamenii se împodobiau cu rose, Acontios se amestecă și el după plac prin mulțimea voioasă, căci așa îl sfătuiseră preotul; această zi adevărată nu era de nici o importanță pentru planurile lui Melanip, și cu cât Acontios, participând la desfătările publice, mai cu înlesnire pute să învingă nedumerirea internă, care-l tortura, cu atât mai bine era să fie de el. Făcea trebuință să-și îmbroaspete puterile, căci, — așa credea preotul, — e prea puțin, ca momentul decisiv să ceară dela dânsul mult sânge rece și multă hotărâre.

În ziua a doua avese să se facă acea acțiune rituală, care, începând adevărată festivitate în onoarea zeiței, se număra între particularitățile Miletului. Cele trei mai frumoase și mai de frunte fecioare, care în luna lui Elafebolion ajungeau la vârsta de șeptesprezece ani, se consfințiau în această zi ca un fel de mijlocitoare între zeiță și popor.

Dela oara a treia după răsăritul soarelui și până câtră amiazi ele trebuiau să se petreacă în templu cu totul separate de ceilalți închinători și să se pregătească pentru jertfa festivă, care trebuiau să o aducă zeiței, în forma unor porumbei albi ca zăpada, când soarele sta într'amiazi.

Acești porumbei apoi nu se tăiau, ca de obicei, ci li-se dădea libertatea dela locul, care se afla în fața templului între cele două colonne din mijloc; din felul și direcțiunea zborului lor poporul apoi tâlcuia, dacă zeița și în viitor ca și până acum va scuti cu grația ei orașul în contra venirii asupra lui a altor neamuri, în contra scumpetei și a boalelor, în contra apei și a focului, sau dacă viitorul ascunde vreun pericol. Fiindcă acești porumbei se țineau de obicei în curtea unui locuitor din insula Hyetusa, ei mai în totdeauna, după-ce sburau puțin încoace și încolo pentru orientare, luau direcțiunea spre locul de unde fuseseră aduși, adevărat câtră vest; această direcțiune însă poporul o ținea de cea cu noroc, fiindcă spre vest era situată marea, din ale cărei adâncuri eșise zeița, după-cum povestesc mitul elin.

(Va urma).

Avut și cerșetor.

(Cu ilustrațiune.)

Rău mai sunt câte odată distribuite avuțiile! Colea, în pridvorul bogat împodobit cu covoare scumpe, cu trepte de marmoră, cu perdele prețioase, Linda cea spălată și peptenată, care nici un lucru nu are, se îmbuibă cu oasele și bucăturile grase, ce i-s'a adus dela masa boierească pe farfurie de argint; dar' mai încolo stă smerit, cu pârul mișos, lihnit de foame Scormon, care

toată noaptea a veghiat, păzind puținele nemestii ale vecinului său sârac. Cu jind se uită el la confratele său cel îmbuibat. Ah și cum îi lasă și lui gura apă după un oscior de pe farfuria ceea, dar' înzadar, — cel care are prisos nu prea își aduce aminte de cel lipsit și nu se gândesc să dea din prisosul lui ceva celui ce nimic nu are, ba îl alungă chiar, arătându-i colții, ca nici măcar să nu se uite la el cum se îmbuibă, ca nici măcar cu nodurile, care e silit a le înghite, să nu se sature. În adevăr, rău sunt adese distribuite avuțiile lumii!

Literatură și știință.

— A apărut: **Trandafiri și vioarele.** Poesii populare culese și ordinate de Ioan Pop Reteganul, zelosul învățător, care e binecunoscut publicului nostru prin osteneala, ce pune în culegerea produselor de literatură populară. Ediția II-a amplificată. Gherla 1891. Tiparul și editura tipografiei „Aurora“ A. Todoran. Gherla. 1891. — „Karlsbad“, o descriere a stațiunii balneare din acest oraș a apărut la Viena în limba română. Descrierea e făcută din punct de vedere topografic și medical de Dr. L. Friedenthal, medic de cură în Karlsbad. Se află de vânzare la Socec et Comp. în București. — **Românii transcarpatini**, studiu de Constantinescu Rîm, profesor, a apărut la Bêrlad, la secția Ligei din Bêrlad. Prețul 1 leu. — **Lucrări epigrafice ale unui istoriograf român.** Citim în „Românul“: Revista publică a seminarului arheologic-epigrafic de prelungă universitatea din Viena (Archeol.-epigraph. Mittheilungen) conține în ultimul său volum, apărut de curând, un nou studiu interesant al dlui Gr. G. Tocilescu, asupra inscripțiilor grece și latine, culese de d-sa în Dobrogea. Studiul este intitulat: „Neue Inschriften aus der Dobrudscha“ (Noue inscripțiuni din Dobrogea) și conține 96 inscripțiuni, din care 32 aflate în România la Recica, Celeiu, Bivolari, Rea, Câmpulung și Bârboși. Acest studiu este al patrulea din comunicațiunile savantului profesor apărute în aceeași revistă, și întregesc suma de 500 inscripțiuni grece și latine, a căror culegere, publicare și comentare se datorează activității sale neîntrerupte în curs de 10 ani de zile. — **Dicționarul geografic al județului Vlașca**, de P. S. Antonescu Remuș, care a obținut premiul Gr. Tocilescu, a eșit de sub tipar și se află spre vânzare la librăria Socec în București, pentru prețul de 1 leu 50 bani.

Teatru, muzică și arte preste tot.

— **Actori români la Viena.** O societate de actori dela Teatrul Național din București și-a început în săptămâna trecută reprezentațiile sale în limba română pe scena dela Carl-Theater din Viena. Acesta este primul cas, ca o societate întregă de artiști români să se prezente înaintea publicului din un oraș de lumea mare cum este Viena. Și precât a trebuit să fim surprinși de curajul, cu care artiștii Teatrului Național s'au expus pericolului unei eventuale nereușite într'un oraș, unde elementul român, în proporție, este puțin reprezentat, cu atât mai plăcute ne sunt acum scrierile, care ni-le aduc gazete de frunte vieneze ca „Neue Freie Presse“, „Deutsche Zeitung“ și „Fremden Blatt“, care recunosc destoinicia artiștilor români și îngrijirea deosebită ce ei pun în cultivarea dramei, relevând totodată și frumusețea și armonia ce zace în rostul limbei românești. Se amintesc dintre actori mai ales dl. Manolescu, în rolurile de până acum: Nero, în drama italianului Costa, și Hamlet, dna Aristița Romanescu ca Ofelia și dl. Petrescu. Celelalte piese ce aveau să mai reprezente erau: „Cabala și amor“, de

Schiller; „Le maitre de Forges“, de Ohnet; „Eva“, de R. Voss; „Teodora“, de Sardou; și novitățile „Francesca de Rimini“, de Silvia Pellico și „Sullivan“, de Mellesville. Cercetarea slabă a teatrului decâtă public, i-a silit însă, să nu dea decât patru reprezentațiuni.

Economie.

— Cum se facem fân bun. Fânul este bun dacă conține multe materii nutritoare și dacă se mistue ușor. Pentru a dobândi astfel de fân avem se cosim fânețele pe timpul, când ierburile sînt încă în floare. Lăsând să treacă floarea, paiul ierburilor devine lemnos, să mistue mai anevoe și prin urmare e mai puțin nutritor. De pe fânețe cosite prea târziu căpătăm numai un fân păios, care abia are jumătate din părțile nutritoare, pre care le are fânul cosit fiind în floare, verdu și aromatic. Mulți însă cred, că, lăsând să treacă floarea, ierburile fac sēmēntă, această cade pe pământ și contribuie la creșterea mai deasă a ierbeii, ceea-ce însă nu e adevărat. Căci ierburile totuși nu se lasă pe câmp, până când în adevăr sēmēntele li-se coc, și dacă așa s'ar face, ar trebui să renunțăm cu desăvîșire la a doua coasă, prin care dobândim otava. Amēnând dar' cositul prea mult, iearba începe a face sēmēntă și slăbesce rădăcinile, fiindcă toate sucurile nutritoare se concentrează în sēmēntă; astfel căpătăm fân mai păios și mai puțin nutritor, și mai puțin otavă. După-ce am cosit fânul îl risipim din brazde și-l întorcem mai de multe ori, ca să se usuce. Seara îl punem în grămădi mici (căpițe, boghene), și în dimineața următoare îl risipim earăși, după-ce s'a svēntat roua, și-l întorcem de nou. Fiind timpul cald, soros, fânul va fi după ameați uscat pe de ajuns pentru a pute fi încărcat și dus acasă. Dacă în ziua a doua fânul încă nu s'a uscat pe deplin, să pune seara în grămădi mai mari, care să risipesc de nou în ziua următoare și dacă nu e timpul ploios, poate fi dus după ameați acasă. Nu e însă bine să lasăm fânul să se usuce prea tare, va să dăcă până foșnesce, căci atunci să frânge paiul și să sfărîmă frunzele cele fragede, care mai ales conțin materii nutritoare și aromatice. N'are să ne supere dacă fânul aședat grămadă în șopron sau pod se va încinge și va căpeta o culoare brună, căci vitele rod fânul acesta mai bucuros, decât pre cel foșnitor, verde și prea uscat, care recere și mai multă muncă, mai multă chiel-tueală și totuși perde prin sfărîmarea frunzelor celor tinere o mare parte din materiile sale mai ușor de mistuit. În pod sau șopron, sau în clăi însă trebuie să aședăm fânul bine îndesat, ca să nu intre aerul în grămadă. Fiind siliți prin timpul nefavorabil să punem fânul grămadă înainte de ce ar fi uscat, îl preservăm în contra muceșirii și inferbēntării preste măsură, dacă printre pături preșeram sare, și-l îndesăm bine, ca să nu străbată aerul în el. Astfel se formează fân bun, pre care vitele îl rod bucuros și-l mistue ușor. Fiind timpul ploios, încât de loc nu ne putem cugeta la uscătul fânului, punem iearba din brazde deadreptul pe nisce pari de $1\frac{1}{3}$ metri înalți, prin care sînt trași orizontal mai mulți țeruși cilindrici, și-l lăsăm să se svēnte pe ei. Prin acest mijloc cruțăm multă muncă, mult timp, încungiurăm chiel-tueală zădarnică și împedecăm și muceșirea. Pe un fēnaț de întinderea unui jughēr ajung vr'o 160 părișori, și chiel-tueala, ce o vom ave cu pregătirea lor, e pe deplin resplătită prin nutrețul mai bun și cu mai puțină chiel-tueală făcut. — Mijloc în contra filoxerei. La mijloacele folosite cu mai mult sau cu mai puțin succes în contra filoxerei, s'au mai adaos unul, cunoscut altcum de mai nainte, dar' de folosit în o nouă formă și ca preparat nou. În academia franceză de sciințe a făcut nu de mult chemicul Cazeneuve o împărtașire, conform căreia carbon-

disulfidul amestecat cu vaselină, ar fi un bun mediu în contra filoxerei. Pentru eficacitatea acestei materii vorbesce împregiurarea, că la anul 1888 s'au trecut 25.000, la anul 1890, 89.585 și în anul 1890 chiar 242.392 chilogramme. — Mijloc de a împrespēta florile veștede. Florile ținute în apă rece după douēzeci-și-patru de oare de regulă se veștedesc. Voind să împedecăm stricarea florilor prin veștedire, mijlocul cel mai potrivit e apa caldă. Dacă florile veștede le punem cu coadele lor în apă ferbinte și le lăsăm să stee până-ce apa se răcesce, florile se împrespētează pe deplin.

Calētorii, descoperiri, invenții.

Kinetograful este numele unei noue senzaționale invenții, făcută de celebrul fisic și electro-technic Edison.

Când mai în anii trecuți se răspândise vestea, că s'a inventat un aparat, care fixează vocea omenească, vorbită sau cântată, sau tonurile unui instrument musical, cu toate amēnunțele și cu timbrul caracteristic vocii sau instrumentului, pe o foiță de staniol, pentru a o reproduce întocmai la alt loc și după ani chiar, toată lumea făcea din cap, credēnd, că e vorba de „gogoși americane“. Dar' în curēnd lumea avu ocasio să se convingă cu ochii proprii și cu urechile proprii, că „fonograful“ și modificarea lui „microfonul“ în adevăr îndeplinesc această minune. Și mai mare fū surprinderea când se vesti, că vibrațiunile produse în aer prin vocea omenească sau prin instrumentul de musică și comnicate unei plăci foarte simțitoare, care e pusă în legătură cu un electro-magnet, pot fi transmise prin ajutorul unei sîrme electrice în foarte mari depărtări. Și „telefoanele“, care acum leagă unele cu altele nu numai părți diferite ale aceluiași edificiu, ale aceluiași oraș, ci chiar orașe îndepărtate în adevăr fac cu putință, ca să ne putem înțelege prin graiu viu cu persoane, în distanță de sute de chilometri, prompt și repede, aproape cum ne putem înțelege cu ei în scris prin telegraf. Toate aceste invenții au primit o nouă complectare prin cea mai recentă invenție a lui Edison, prin așa numitul „Kinetograf“, care aduce în deaproape legătură și fotografia cu fonograful, microfonul și telefonul.

Kinetograful este înainte de toate un fel de aparat cu o cameră obscură pentru fotografiarea instantaneă. În camera aceasta adecă se află, învălă pe un sul, o fâșie de gelatină, precum o folosesc fotografi ađi la măiestria lor. Prin un mecanism potrivit sulul se învîrte în giurul osiei sale și desvêlesce fâșia de gelatină astfel, că pe ea se pot fixa în un singur minut până în patruzeci-și-șese de poziții consecutive ale obiectului de fotografiat. Fixarea primă, foarte puțin deosebită de ceea-ce-i urmează, arată însă din ce în ce tot mai mari deosebiri de cele-ce urmează, până-când cea din urmă în șir ne înfățișază obiectul în o poziție finală cu totul deosebită. Dacă acum prin procedările anumite chemice negativul de pe fâșia de gelatină se fixează pe fâșii corespundătoare de hârtie, care se învălesc pe un sul, e ușor de înțeles, că desvêlindu-o de pe sul, să ne presente toate pozițiile succesive, pre care obiectul le-a avut în decursul timpului cât a stat în fața aparatului, va să dăcă să ni-l înfățișeze întocmai precum stă, și cum se mișcă. Prin anume aparate aceste chipuri pot fi proiectate în dimensiuni naturale pe perdele mari de pânză, sau pe părăți, așa ca să devie vizibile pentru un public numeros.

Sulul cu fâșia de gelatină însă prin un mecanism ingenios stă în legătură cu un alt sul, dela un fonograf, care, pus în rotațiune, fixează pe placa de staniol tonul vorbirii sau cântării, corēspundător gestului sau schimei momentane. În feliul acesta dar', în același timp, în care ni-se înfățișază ochilor acțiunea corpului, ni-se înfăți-

șază auđului tonurile, care o însoțesc, — și stând d. e. iarna acasă în plăcută căldură a odăii, putem să vedem desfășurându-se înaintea ochilor noștri întreaga acțiune a părții dramatice a operei, ear' cu urechile putem să auđim cântarea corăspunđătoare, fără a avé trebuință să mergem înșine în teatrul îndepărtat.

Adevărat că până acum în toată perfecțiunea lui aparatul nu e construit. Unui corpondent dela un diar american înșe, care a avut un interview cu celebrul fisic, acesta i-a proiectat cu aparatul lui pre unul din ajutorii sei, cum întră, cum se închină, cum își ia pălăria din cap și cum, după-ce a salutat, și-o pune earăși în cap.

De toate și de pretutindeni.

— **Monumentul lui I. C. Brătianu.** Un comitet s'a format în Bucuresci pentru ridicarea unui monument lui Ioan Brătianu. Comitetul, pus sub presidența dlui Mihail Cogălniceanu, a adresat următorul apel către liberalii și amicii acestora din țeară: „Ioan Brătianu, înțeleptul, agerul, energicul și iubitul consilier al neamului românesc, a trecut la vieța vecinică. Jumătate de secol el s'a luptat și a ridicat Patria și poporul din umilință! Întreaga lui vieță a fost adusă jertfă pe altarul Patriei. Întreg neamul românesc îi dorește o amintire neperitoare. Toți Românii să considere ca o onoare națională eternizarea memoriei ilustrului conducător al națiunii, marelui Român, patriotului fără seamăn. Deschidem deci o subscripție publică pentru ridicarea unui monument lui Ioan Brătianu în Bucuresci, pentru clădirea unei capele pe mormântul seu la Florica și pentru publicarea scrierilor și discursurilor sale“. Regele Carol a adresat din acest incident dlui Cogălniceanu, presidentului comitetului, o scrisoare în care între altele ăice: „Și fiindcă dragostea patriei este sădită de Dumnezeu în inima Românului, sunt sigur, că națiunea întreagă va lua parte la acest semn de recunoștință, ce se aduce unui mare patriot și înțelept bărbat de stat, care o jumătate de veac a muncit fără preget la întărirea și ridicarea neamului seu, și care a slujit țeara și tronul cu credință și cu prețul vieții sale, în îndelungate și grele vremuri. Dorința de a răsplăti pre cei care s'au jertfit binelui obștesc îmi umple sufletul de bucurie și privesc ca o scumpă datorie de a lua sub ocrotirea Mea ducerea la îndeplinire cât mai neîntârziată a acestui gând, ce face onoare cugetării și simțirii românesci. Pentru acest sfârșit pun la dispoziția comitetului monumentului lui Ioan Brătianu suma de 25.000 lei“.

Cronica săptămânii.

— In casa deputaților din Budapesta se continuă desbaterea generală asupra proiectului de reformă administrativă. Deputatul Stefan Tisza, fiul fostului ministru-president, susținând proiectul guvernului, a declarat, că contele Apponyi, conducătorul opoziției moderate, n'ar avé se-și atribue nici un merit pentru reforma administrației, că partidul liberal nici n'ar avé trebuință de spriginul lui pentru a puté trece proiectul și că înțelegerile din comisiune n'ar lega întru nimic partidul față cu opoziția moderată. Ministrul-president înșe a declarat, că el va susține proiectul cu toată hotărîrea în textarea stabilită în comisiune, care, după-cum se scie, s'a făcut în înțelegere cu Apponyi. Această desavuare a lui St. Tisza prin capul actual al partidului liberal se privesce ca un moment, care marchează o disensiune în partidul liberal

în ce privesce reforma administrațiunii, și care prin urmare poate să aibă oarecare influență asupra desvoltării ulterioare a afacerii cu proiectul de sub întrebare. Pe de altă parte la eșirile mai multor deputați din partidul liberal, din cauza proiectului de reforma a administrațiunii, s'a mai adaos și eșirea deputatului conte Teleki, ceea-ce se considera de foile opoziționale, ca semn de descompunere al partidului guvernamental. Deputatul din stânga Ignatie Helfy combătând proiectul, a ăis între altele, că nu s'ar puté acorda guvernului o putere atât de mare precum o pretinde proiectul, pentru-că întemplantându-se să ajungă vr'odată pe tron un domnitor, care în urmarea spiritului educațiunii sale ar da ascultare mai mult șoapțelor consilierilor străini, decât guvernului maghiar, mai ușor ar puté să facă încercarea pe baza acestui proiect pentru întemeierea unui imperiu unitar. — În Cislaitania face mult svon declarația deputatului Dr. Heilsberg, făcută în ședința dela 8 Iunie în comisiunea budgetară, cu privire la „fondul de dispozițiune“. În numele stângerilor germane, el a declarat adecă, că partidul seu votează această pozițiune, rezervându-și motivarea în desbaterea generală a plenului casei deputaților. Această declarație se consideră cu drept cuvânt ca o schimbare a atitudinii Germanilor față cu guvernul, pentru-că în cei 12 ani de până acuma ai guvernului lui Taafe, partidul german totdeauna a votat în contra acestei pozițiuni. Acceptând acum această poziție, ei dovedesc, că vor să spriginească și ei intențiile ministrului-president Taafe, de a continua un fel de armistițiu politic, până-ce vor fi realizate reformele economice, de care s'au făcut amintire în cuvântul de tron. Germanii se vor apropia deci de clubul polonez, neteđindu-se astfel calea pentru crearea unei majorități întru spriginirea guvernului. — **Cu privire la tripla alianță,** ăiare franceze aduc scirea, că tractatul despre înnoirea alianței ar fi fost scris la Roma, fixându-se mai bine condițiile reciproce într'acolo, că dacă una dintre puterile aliate ar ataca pe altă putere, aliații nu sunt obligați a-i da ajutor, când înșe ar fi atacată, toate trei puterile aliate ar fi solidare. Cumcă legăturile între Italia și monarchia noastră întru nimic nu s'au slăbit se vede din un răspuns al marchisului di Rudini, ministrul-president italian, în ședința camerei italiene dela 8 l. c. În acest răspuns dat la o interpelație în cauza expulsării din Austria a unui diarist italian, Rudini a ăis, că: Amicitia Austriei către Italia este atât de sigură, încât este exclusă ori-ce reavoință din partea aliatului seu față cu Italia. — Între călugării franciscani și între cei greci ortodoxi dela biserica mântuitorului din Vifleem s'a escat un conflict sângeros. Contele Montebello, ambasadorul francez dela Poarta otomană, a făcut din acest incident grave impuțări guvernului otoman, că părătesce pre călugării greci în defavorul celor apuseni, și punând un termen scurt, a cerut o anchetă riguroasă. În urma unei audiențe private a lui la Sultanul, acesta a ordonat imediata cercetare a faptului și pedepsirea celor vinovați.

Sciri personale.

— **Promoțiuni.** La universitatea din Budapesta au fost promovați în ăile trecute d-nii: Valeriu Branisce și Iosif Blaga la gradul de doctor în filosofie; ear' la universitatea din Cluj a fost promovați: dl. George Popescu, doctor în științele juridice, de doctor în științele politice și dl. Stefan Bonfiniu Banfi, doctor în medicina universală. — † Meletiu Dreghiciu, protopopul meritul Timișoarei, cavalier al ordinului Francisc Iosif I., proprietar și editor al diarului „Luminătorul“, a răposat în Timișoara la 23 Maiu v., în vârstă de 77 ani. — † Petru Solomon, un valoros profesor dela institutul preparandial normal din Blaj, a răposat în Blaj la 27 Maiu v., în vârstă de 50 ani.